

Monokultūrinių eglynų problemos, patirtis iš Vokietijos ir Švedijos

Dr. Rita Ražauskaitė

Klimato kaita neigiamai paveikė didelius eglynų plotus visoje Europoje

Miškininkystė be plynų

- ❑ Šylantis klimatas atneša:
 - ❑ Šiltesnes žiemas
 - ❑ Sausesnes vasaras
 - ❑ Audrų metu didėja vėjo greitis
- ❑ Eglės nėra prisitaikiusios prie šių pokyčių
- ❑ Ypač neatsparūs yra vienaarūšiai eglynai
- ❑ Pavyzdys - 2005 vienos audros metu Švedijoje išversta į 75 mln. m³ medienos¹

Kimato kaitos paveiktus medynus lengvai sudoroja kenkėjai

- ❓ Vokietijoje žievėgraužis tipografas sunaikino pusę milijono ha miško
- ❓ Miškininkai nuo 2018 metų turėjo iškirsti daugiau nei 255 milijono m³ iš pažeistų eglynų²
- ❓ Penktadalis visų Vokietijos eglynų jau iškirsta
- ❓ Prognozuojama, kad eglynų vis mažės visoje Centrinėje Europoje

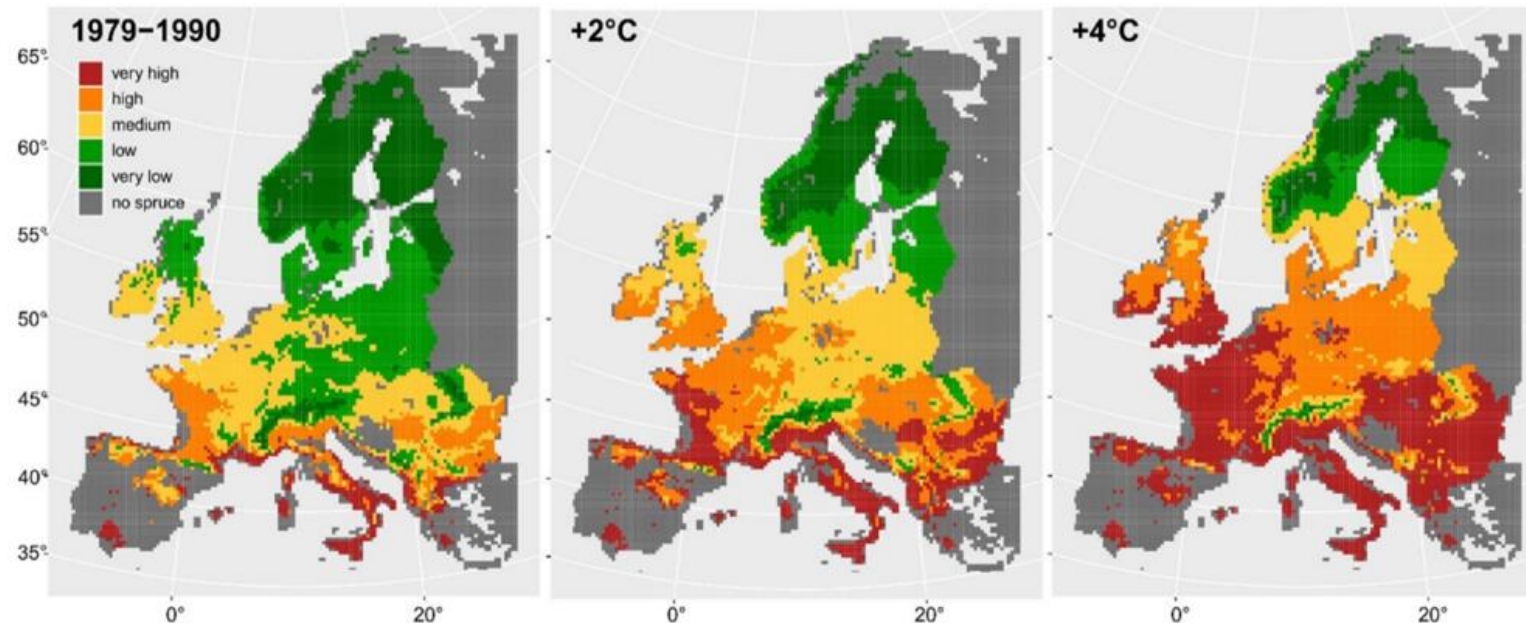

Fig. 4 Probability of a model Norway spruce stand (fully stocked, 100-year-old) being disturbed by bark beetles under historical temperature conditions (1979–1990), and under +2 °C and +4 °C temperature scenarios. Drought conditions were assumed to remain unchanged at

the level of 1979–1990; the maps therefore present a conservative estimate. Bars on the top show the relative share of Norway spruce growing stock in Europe in different risk classes. For description of data and methods, see Appendix 2.

Ar Lietuvoje išvengisme tokio drastiško eglynų nykimo?

- ❓ 2024 metais vidutinė temperatūra pasaulyje viršijo 1,5 laipsnio C³
- ❓ Kol kas klimato kaita nėra efektyviai stabdoma, todėl galime tikėtis tolimesnio šilimo
- ❓ Istorinė Vokietijos patirtis gali būti mūsų realybe po kelių dešimtmečių

Kokių veiksmų galime imtis jau dabar, kad pasiruoštume eglynų nykimui?

- ❑ Saugomuose miškuose – parasčiausiai nedaryti nieko. Leisti gamtai tvarkytis pačiai. Pavyzdys - Harz Nacionalinis Parkas, kuriame pažeista 90 procentų visų eglynų⁴.
- ❑ Žievėgraužis tipografas yra natūrali miško dalis Europoje. Po jo atželiantys mišrūs miškai yra labiau prisitaikę prie klimato kaitos dėl ataugusių medynų rūšių įvairovės.
- ❑ Jeigu saugomi miškai susisiečia su produktyviais miškais, apibrėžti buferines zonas ir jas valdyti pagal priimtą protokolą (kirsti nesveikus medžius)

Kokių veismų galime imtis jau dabar, kad pasiruoštume eglynų nykimui?

- ❓ Produktyviuose miškuose – neatsodinti vienarūšių medynų, ypač eglynų.
- ❓ Planuoti – jaunos eglynus pradėti retinti įvairiomis formomis, kad paskatinti kitų rūšių sėjinukų augimą.
- ❓ Eksperimentuoti su naujomis rūšimis. Klimatas keičiasi daug greičiau, nei medžiai gali natūraliai užsisėti, todėl reikia aktyviai padėti miškams. Pavyzdys – Vokietijos komerciniai miškai bus atkuriami su vietinėmis rūšimis: buku, klevu ir ažuolu iš spygliuočių renkamas įvežtinę Duglaso eglę. Jeigu klimato kaita greitės, vokietijos miškininkai atsirinko medžius ir iš šiltesnių klimato zonų: Turkijos eglė (lot. *Abies bornmuelleriana*) ir rytietiškas bukas (lot. *Fagus orientalis*).⁴
- ❓ Sukurti miško draudimo programas, kad miško savininkai galėtų sumažinti savo riziką.⁵ Šis instrumentas gali būti naudojamas ir skatinti atsodinti medynus su pageidaujamos rūšimis.

Šaltiniai

- 1. <https://bioenergyinternational.com/the-aftermath-and-legacy-of-storm-gudrun-20-years-on/>
- 2. <https://nordicwoodjournal.com/editorial/germany-the-share-of-spruce-in-the-new-forests-decreases/>
- 3. Copernicus: 2024 is the first year to exceed 1.5°C above pre-industrial level
- 4. <https://www.dw.com/en/why-germanys-dying-forests-could-be-good-news/a-70461269>
- 5. Tomáš Hlásny and Julia Haas, Managing bark beetle outbreaks in the 21st century, policy brief